

Antoni Czechow

C Z A J K A .
PORTRETY MIŁOŚCI

wg „Mewy” w przekładzie Natalii Gałczyńskiej

Reżyseria
AGNIESZKA LIPIEC-WRÓBLEWSKA

Premiera:
wrzesień 2010 r.

ANTONI CZECHOW

Anton Pawłowicz Czechow (ur. 29 stycznia 1860 w Taganrogu, zm. 15 lipca 1904 w Badenweiler w Niemczech), jeden z najwybitniejszych rosyjskich dramaturgów; nowelista, prozaik. Czechow pochodził z niezamożnej rodziny kupieckiej. Ukończył studia medyczne w Moskwie, jednak zawód lekarza zupełnie go nie pociągał. Już jako student medycyny publikował utwory humorystyczne i satyryczne, m.in.: *Śmierć urzędnika* (1883) i *Kameleon* (1884), łączące liryzm z ironią. Był twórcą maksymy, iż „sztuka pisania jest sztuką skracania, a zwięzłość jest siostrą talentu”. W trakcie swojej praktyki lekarskiej publikował dużo nowel, które jednak nie cieszyły się dużym zainteresowaniem czytelników, zaś jego skomplikowanych sztuk nikt nie chciał wystawiać. Czechow przez całe życie pisał felietony teatralne

oraz opowiadania z życia rosyjskiej sceny. Jego pierwszy dramat, jednoaktowy *Platonow*, został wystawiony w Moskwie w 1881 r. i spotkał się z całkowitym niezrozumieniem widzów i krytyków. Wartość sztuk Czechowa odkrył dopiero Konstanty Stanisławski, słynny twórca MChAT-u, który premierą *Mewy [Czajki]* (1898) rozślawił nazwisko dramaturga. Trzy kolejne sztuki pisane na zamówienie MChAT-u (*Wujaszek Wania*, *Trzy siostry*, *Wiśniowy sad*) okazały się również sukcesem; są one dzisiaj najbardziej znanymi utworami Czechowa i należą do kanonu arcydzieł literatury światowej.

Współpraca Stanisławskiego i Czechowa stworzyła podwaliny naturalizmu w teatrze, znacznie wyprzedzając swoją epokę. Istotą tego teatru było zerwanie ze sztucznymi konwencjami gry aktorskiej i zachowywanie się na scenie w możliwie jak najbardziej naturalny sposób. W 1901 r. Czechow poślubił Olgę Knipper, ulubioną aktorkę Stanisławskiego, która grała większość pierwszoplanowych ról kobiecych w sztukach Czechowa (w *Mewie* kreowała rolę Arkadiny).

Pod koniec życia, pomimo zaawansowanej gruźlicy, Czechow udał się w morderczą podróż na wyspę zesańców, by zebrać materiały do książki o katorżnikach (*Sachalin*). Na zachodzie jego sztuki rozpropagował A.S. Suworin, zamożny właściciel prawicowego dziennika „Nowoje Wriemia”, który za własne pieniądze drukował i wystawiał dzieła Czechowa w Paryżu i Londynie, oraz finansował i organizował podróże Czechowa po Europie zachodniej.

Czechow zmarł na skutek wyniszczenia gruźlicą. Pochowano go z honorami na Cmentarzu Nowodziewiczym w Moskwie.

Za jedno z najbardziej charakterystycznych i dlatego także za jedno z najbardziej godnych uwagi dzieł Czechowa powinno się uznać dramat *Mewa [Czajka]*. Właśnie w nim w sposób najpełniejszy wyraził się prawdziwy stosunek artysty do życia. Tutaj wszystkie działające postacie są albo ślepe, boją się ruszyć z miejsca, ażeby nie zablądzić, albo pół-szalone, rwą się i wyrwają nie wiadomo gdzie i po co.[...] O nowym życiu mówią u Czechowa tylko ludzie młodzi, bardzo młodzi i niedoświadczeni. Ciągłe marzy im się szczęście, odrodzenie, światło, radość. Wszyscy czegoś szukają, do czegoś dążą, ale ciągle robią nie to, co trzeba. Ciągłe żyją oddzielnie, każdy całkowicie pochłonięty swoim własnym życiem i obojętny na życie innych.

Lew Szestow

...[Pisarz] jak gdyby rozszczępił się na dwie postacie literatów występujących w *Mewie* – Trigorina i Trieplewa [...]. Cierpienia spowodowane brakiem uznania, pragnienie stworzenia nowych form, protest przeciwko rutyniarzom – wzięte są dla Trieplewa z własnego doświadczenia autora *Mewy*, ale [...] Trieplew skłaniał się ku dekadentyzmowi, podczas gdy Czechow należał to przeciwników tego kierunku.

Rene Śliwowski

Grać Czechowa to znaczy wydobyć ten niemy urok, oczadzić niejako widza nie tym, co się mówi i czyni, lecz tym czymś nieuchwytnym, co się przebiega poza słowami, co się odczuwa, poza znikomym, obojętnym gestem człowieka.

„Naprzód”, 3 marca 1907

Ogólnoludzką wymowę *Mewy* podkreśla dodatkowo schemat, w jaki została obłożona sztuka Czechowa – schemat Szekspirowskiego *Hamleta* [...]. Motywy *Hamleta* rozbrzmiewają jak stały podkład muzyczny towarzyszący *Mewie*, a związek z tą tragedią Szekspira i jej postaciami nie ogranicza się tylko do cytatów i krótkich wzmianek, ale występuje w ogólnych układach dramatycznych, jak na przykład umieszczenie sztuki w sztuce [...]. Po drugie, należy zwrócić uwagę na częstą identyfikację postaci *Mewy* z postaciami *Hamleta*, a zwłaszcza Trieplewa z Hamletem i Arkadiny z Gertrudą. Identyfikacje te nabierają jeszcze więcej siły, kiedy są ukazywane na tle innych Hamletycznych motywów. Szczególnie wybijają się scena bandażowania, w której są wyraźne pogłosy sceny w sypialni pomiędzy Hamletem a Gertrudą. [...] Stosunek Trieplewa do Niny znowu rozbrzmiewa echem sfrustrowanego stosunku Hamleta do Ofelii.

Rene Śliwowski

Antoni Czechow

CZAJKA. PORTRETY MIŁOŚCI

wg „Mewy” w przekładzie Natalii Gaczyńskiej

Reżyseria: Agnieszka Lipiec-Wróblewska

Scenografia: Agnieszka Zawadowska

Muzyka: Kuba Kapsa

Ruch sceniczny: Witold Jurewicz

Asystent reżysera: Bogumiła Jędrzejczyk

Fot. Daniel Adamski, © Agencja Gazeta

Premiera: 18 września 2010 r.

Zrealizowano przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

25 spektakli dla młodzieży sfinansowano z budżetu Miasta Gorzowa Wlkp. w ramach Miejskiej Kampanii Informacyjno-Edukacyjnej „OBUDŹ SIĘ! 2010”

Obsada:

Rzecz dzieje się w majątku Sorina. Między pierwszym a drugim aktem upływają dwa lata.

**MARZENA
WIECZOREK**

Irena Arkadina, po mężu
Trieplewa – aktorka

**WŁODZIMIERZ
CHOMIAK**

Konstanty Trieplew - jej
syn, młody człowiek

**MICHAŁ
ANIOŁ**

Piotr Sorin - jej brat

**ADRIANNA
GÓRALSKA**

Nina Zarieczna - młoda
dziewczyna

**BOGUMIŁA
JĘDRZEJCZYK**

Paulina – żona rządcy

**KAROLINA
MIŁKOWSKA-PROROK**

Masza – córka rządcy

**PRZEMYSŁAW
KAPSA**

Borys Trigorin – beletrysta

**CEZARY
ŻOŁYŃSKI**

Eugeniusz Dorn – lekarz

**ARTUR
NEŁKOWSKI**

Siemion Miedwiedienko
– nauczyciel

„Gdyby ci kiedykolwiek było potrzebne moje życie, przyjdź i weź je...”

AGNIESZKA LIPIEC-WRÓBLEWSKA

Reżyser

Reżyserka teatralna i telewizyjna. Absolwentka wydziałów: Wiedzy o Teatrze (1991) oraz Reżyserii (1995) warszawskiej PWST. Była asystentem Jerzego Grzegorzewskiego przy spektaklach *Wujaszek Wania* (1993) i *Cztery komedie równoległe* (1994). Reżyserowała w warszawskich teatrach: Studio – *Billard Petersburski* wg Dostojewskiego (1997), *Tamę* (1999) i *Dublińską kolędę* (2001) McPhersona oraz Ateneum – *Dowód* Auburna (2002). W Starym Teatrze w Krakowie zrealizowała *Dekalog II* i *VIII* Piesiewicza i Kieślowskiego (1999) oraz *Fantom Villqista* (2001). W Teatrze Narodowym w Warszawie przygotowała *Dawne czasy* Pintera (2000) i *Rzeźnię* Mrożka (2005) a w Teatrze Wybrzeże w Gdańsku *Wojnę polsko-ruską* Masłowskiej (2003). Ma na swoim koncie wiele realizacji w Teatrze Telewizji, m.in. *Moje pierwsze honorarium* Babla (1995), *O dziewczynce, która podeszła chleb* Andersena (1995), *Karolcię* Marii Kruger (1995), *Strażniczkę muzyki* Ernotta'a i Tibra (1996), *Szczęśliwego księcia* Wilde'a (1996), *Portret wenecki* Herlinga-Grudzińskiego (1998), *Numery* Tokarczuk (2000), *Tamę* McPhersona (2005), *Kryptonim Gracz* (2007), *Gry operacyjne* (2009). W 2001 r. na XXXVI OPTMF Kontrapunkt w Szczecinie otrzymała Grand Prix, czyli Wielką Nagrodę Publiczności za spektakl *Tama*. Współpracowała przy tworzeniu scenariuszy do filmów *Nadzieja* oraz *Katyi*.

AGNIESZKA ZAWADOWSKA

Scenograf

Scenograf, kostiumolog. Ukończyła Ecole des Beaux Arts et Arts Appliques w Aix-en-Provence i scenografię na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Współpracowała m.in. z Robertem Glińskim (*Mein Kampf* Taboriego w Teatrze Ateneum w Warszawie, *Księga Raju* Magera w Teatrze TV), Piotrem Cieślakiem, Michałem Kwiecińskim (*Amfitrion* Kleista w Teatrze TV), Jurkiem Sawką (*Salome* Wilde'a w Teatrze Dramatycznym w Warszawie), a także z Agnieszką Glińską (*Lato w Nohant* [Waszkiewicz] i *Czwarta siostra* Głowackiego w Teatrze TV, *Pamięć wody* Stephenson i *Opowieść o zwyrodniałym szaleństwie* Zelenki w Teatrze Dramatycznym w Warszawie; *Norymberga* Tomczyka i *Lekkomyślina* siostra Perzyńskiego w Teatrze Narodowym) i Grzegorzem Jarzyną (*2007: Macbeth* Szekspira w Teatrze TV). Autor scenografii do filmu *Ubu Król* w reżyserii Piotra Szulkina. Pracowała w Teatrze Miejskim i Teatrze Replika w Sztokholmie. Kurator wystawy *Polka, Medium, cień, wyobrażenie* w CSW. Przygotowała konferencję naukową *Zydowski marzec 1968-2008*. Z Agnieszką Lipiec-Wróblewską współpracowała przy spektaklu *Dowód* Davida Auburna w Teatrze Ateneum w Warszawie.

KUBA KAPSA

Kompozytor

Lider i pianista zespołu Contemporary Noise Quintet. Autor muzyki do spektakli Przemysława Wojcieszka w Teatrze Polonia w Warszawie: *Zasnąć teraz w ogniu* (2007) i *Miłość Ci wszystko wybaczy* (2008). W 2010 roku na X Festiwalu Dwa Teatry w Sopocie otrzymał nagrodę za muzykę do spektaklu Teatru TV pt. *Gry operacyjne* w reżyserii Agnieszki Lipiec-Wróblewskiej. Contemporary Noise Quintet to nowe wcielenie kultowej grupy Something Like Elvis, którą kompozytor założył 10 lat temu z bratem Bartkiem. Latem roku 2006 odbywały się w Szubinie sesje nagraniowe do debiutanckiej płyty *Pig Inside The Gentleman*. Album zebrał znakomite recenzje, a w plebiscyście słuchaczy Programu III Polskiego Radia został uznany za jedną z płyt roku. CNQ to połączenie jazzu, improwizacji i muzyki filmowej w nowoczesnym, autorskim wydaniu.

WITOLD JUREWICZ

Choreograf

Absolwent AWF-u w Poznaniu, nauczyciel tańca, wykładowca tańca współczesnego, pedagog Państwowego Pomaturalnego Studium Kształcenia Animatorów Kultury w Kaliszu; założyciel, kierownik artystyczny i choreograf Teatru Tańca „Alter”, działającego przy Młodzieżowym Domu Kultury w Kaliszu. Sprawuje kierownictwo artystyczne Międzynarodowych Prezentacji Współczesnych Form Tańecznych w Kaliszu. Współpracuje z Teatrem im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu. W Teatrze im. J. Osterwy pracował przy spektaklu *Zapach zuzła* w reżyserii Jacka Giombi.

im. J. OSTERWY w GORZOWIE WLKP.
Sezon 2010/2011
DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY
JAN TOMASZEWICZ

Dyrektor Naczelny i Artystyczny: **Jan Tomaszewicz**, Kierownik literacki: **Iwona Kusiak**, Główna księgową: **Anna Jankowska**, Księgowość: **Anna Chęcińska**, **Anna Kaczałko**, Sekretariat teatru: **Bożena Frühauf**, **Justyna Martyła**, Biuro Obsługi Widzów: **Lidia Tyborska** (kierownik), **Grażyna Komorowska**, **Natalia Saska**, **Anna Bania**, Kierownik techniczny: **Ryszard Jarek**, Brygadier sceny: **Artur Mazurkiewicz**, Maszyniści sceny: **Wojciech Mikitynowicz**, **Artur Nowacki**, Pracownia plastyczna: **Wojciech Janczewski** (kierownik), **Janusz Janiak**, Pracownia elektryczna: **Piotr Szyszka** (kierownik), **Barbara Mazurkiewicz**, **Przemysław Meloch**, Pracownia akustyczna: **Wojciech Bandkowski** (kierownik), **Jan Szołomicki**, **Andrzej Jabłoński**, Pracownia krawiecka: **Anna**

Żurawska (kierownik), **Marzanna Gajda**, **Czesław Pomiołło**, Pracownia perukarsko-fryzjerska: **Alfreda Nowak** (kierownik), **Ewa Łuczak**, Pracownia stolarska: **Ireneusz Ługowski** (kierownik), **Jan Pelikan**, Rekwizytorka: **Irena Jasińska**, Garderobiana: **Maria Murawska**, **Ewa Szyszka**, Kierownik magazynów: **Krystyna Zienkiewicz**, Kierowca-zaopatrzeniowiec: **Leszek Andrzejewski**, Specjalista bhp, p-poż i oc: **Krzysztof Szczepanek**, Dział gospodarczy: **Wanda Klupczyńska** (kierownik), **Robert Adamiec**, **Alina Berkowska**, **Barbara Kasprzak**, **Wioletta Sudol**, **Joanna Habet**, Bileterki: **Anna Franciszkowska**, **Jadwiga Stołowska**, Szatniarki: **Elżbieta Golicz**, **Jadwiga Drzażdżyńska-Kaletka**

W repertuarze: „Nie-Boska Komedia”, „Bardzo zwyczajna historia”, „Dzień Walentego”, „Balladyna”; **Teatr Letni – Scena Kameralna:** „Zapach żużla”, „Trzy razy Piaf”, „Żegnaj Księżę”, „Kasia z Heilbronn”; **Dla dzieci:** „Podróże Koziołka Matołka”, „Przebudzenie”, „Tajemniczy ogród”, „Czarodziejskie Krzesiwo”, „Dziwaczek”.

Aktorzy: Beata Chorążykiewicz, Adrianna Góralska, Bogumiła Jędrzejczyk, Teresa Lisowska-Gała, Anna Łaniewska, Edyta Milczarek, Anna Karolina Miłkowska-Prorok, Bożena Perłowska, Kamila Pietrzak-Polakiewicz, Bożena Pomykała-Kukorowska, Joanna Rossa, Marzena Wieczorek, Michał Anioł, Paweł Caban, Włodzimierz Chomiak, Przemysław Kapsa, Krzysztof Kolba, Jan Mierzyński, Artur Nełkowski, Leszek Perłowski, Krzysztof Tuchalski, Cezary Żołyński, Iwona Hauba (inspicjent-sufler)

BIURO OBSŁUGI WIDZÓW prowadzi sprzedaż i rezerwację biletów indywidualnych i zbiorowych, oferuje organizację uroczystości, akademii, koncertów, itp. Czynne od poniedziałku do piątku w godz. 8.00 – 16.00 oraz na dwie godziny przed rozpoczęciem przedstawienia. **Telefony: 95 728 99 39 (biuro BOW), 95 728 99 40 (kasa biletowa), e-mail: bow@teatr-gorzow.pl**

Wydawca: Teatr im. J. Osterwy w Gorzowie Wlkp., **Redakcja programu:** Iwona Kusiak, **Zdjęcia aktorów:** Sławomir Sajkowski, **Skład programu:** Sonar Sp. z o.o., ul. Kostrzyńska 89, tel. 95 7250 335, 95 7250 471, www.sonar.pl

PRZYJACIELE TEATRU

Państwowa Wyższa
Szkoła Zawodowa
w Gorzowie Wlkp.

Mercedes-Benz
STANMOT

„Stanmot” Sp. z o.o.
ul. Spadowa 4, 42-262 Poczesna
tel. (34)327-47-37, (34)327-42-56
www.stanmot.mercedes-benz.pl

MIGDAL
S A L O N